

Desk research: Huiswerkbegeleiding bibliotheken in Europa, Verenigde Staten, Canada en Australië

September 2019

Aanpak

In aanloop naar de pilot De Bibliotheek als 3^e leeromgeving is door Cubiss in opdracht van de Koninklijke Bibliotheek met behulp van Google translate online geïnventariseerd wat het aanbod van huiswerkbegeleiding inhoudt in bibliotheken in Europese landen, Verenigde Staten, Canada en Australië.

Met zoektermen is gefocust op bibliotheken die op vaste basis begeleiding aanbieden en gezocht naar succesvolle initiatieven; er is niet gekeken naar een gemiddeld aanbod over het hele land. Voor meer informatie contact opgenomen met meerdere bibliotheken (op 4/4/2019); in geval van reactie meer inzicht gekregen in de organisatie en het succes van het aanbod.

Om succesvol aanbod in kaart te brengen is gefocust op:

- Financiering
- Leerlingen/gebruik van diensten
- Tutoren
- Rol van de bibliotheek

Algemene inzichten o.b.v. deelvragen:

Het merendeel van de onderzochte bibliotheken die een vorm van huiswerkbegeleiding aanbieden doen dit vanuit de openbare/centrale bibliotheek in de hoofdstad en verspreiden het aanbod over lokale bibliotheken in of net buiten de stad. Bibliotheken zonder (vindbare) huiswerkbegeleiding vermelden dat er studieruimtes zijn en dat bibliothecarissen je kunnen helpen met het raadplegen van bronnen.

De huiswerkbegeleiding wordt vooral door vrijwilligers gegeven, variërend van studenten tot vrijwilligers van goede doelen of bijlesbureaus. In alle bibliotheken die aan bod komen wordt de huiswerkbegeleiding minstens één keer per week gegeven op een vast tijdstip, meestal alleen doordeweeks vlak na schooltijd. De grootste vraag ligt bij alle bibliotheken op ondersteuning in taal (nationale taal en Engels) en wiskunde. Bij de meerderheid is vooraf inschrijven niet nodig en zijn er voor de leerlingen en ouders geen kosten aan de begeleiding verbonden, buiten dat je in enkele bibliotheken lid moet zijn om gebruik te mogen maken van de begeleiding of diensten.

De meeste bibliotheken functioneren als facilitator, door in ruimte en middelen zoals computers, boeken en schrijfgerei te voorzien. In sommige gevallen organiseren zij het aanbod volledig zelfstandig maar veelal in samenwerking met een organisatie die vrijwilligers beschikbaar heeft. Praktische zaken zoals inschrijving en leeftijden worden op de websites van de bibliotheken gecommuniceerd en soms op websites van scholen en/of samenwerkingspartners die de huiswerkbegeleiding organiseren of mee aanbieden.

Bibliothecarissen worden *bijna* niet benoemd als degenen die de huiswerkbegeleiding geven. In het aanbod gecommuniceerd door bibliotheken wordt niet verwezen naar bibliotheken op scholen, wel een enkele keer door organisaties met naschoolse programma's die binnen scholen actief zijn. *Teacher librarians* worden rondom georganiseerde huiswerkbegeleiding niet tot nauwelijks benoemd; de term *learning librarian* wel door Seattle Public Library.

Via bibliotheken en bijles-/vrijwilligersorganisaties zijn vacatures te vinden voor tutores. De meeste vacatures zijn vergelijkbaar met elkaar; het lijkt niet te gaan om harde eisen maar vooral om het werven van trouwe en enthousiaste jongeren. Ze vragen om vrijwilligers vanaf 18 jaar, met een bepaald niveau in een vak (Wiskunde A niveau bijvoorbeeld) of scholing (zoals 1 jaar hoger onderwijs) en enige ervaring met jongeren of bijles geven. Daarnaast worden belangrijke eigenschappen genoemd (geduldig, nieuwsgierig, behulpzaam) en de benodigde inzet van een vast aantal uur per week. Wanneer organisaties samenwerken met goede doelen of externe bijlesorganisaties hebben zij geen bemoeienis in de training van vrijwilligers, een enkele keer wel in de roostering.

Bibliotheken in de VS en Australië maken meer dan in Europa gebruik van online tutoring (live online uitleg op beeld of via chatfuncties). In de VS lijkt huiswerkbegeleiding een onderdeel te zijn van een groter aanbod aan naschoolse programma's. In bredere zin zijn deze naschoolse programma's gericht op recreatie, cultuur, vrijwilligerswerk, het opbouwen van een veilige gemeenschap en scholing en ondersteuning in o.a. digitale vaardigheden, soft skills en voorbereiding op de toekomst (zoals studiekeuze en banen zoeken). Deze programma's worden vooral benut door leerlingen met een andere etniciteit en uit achterstandswijken. Voor meer informatie: <https://youth.gov/youth-topics/afterschool-programs>

De omvang van het aanbod huiswerkbegeleiding hangt duidelijk samen met de financiering van programma's en de grootte van de stad; het aantal initiatieven is in miljoenensteden in de VS logischerwijs groter dan in Europa. Per bijeenkomst ligt het aantal leerlingen over de verschillende landen vrij gelijk aan elkaar; van 5 tot 20 leerlingen.

Wat betreft best practices is er een gebrek aan inzicht in het effect van huiswerkbegeleiding op studieresultaten van leerlingen. Behalve het feit dat huiswerkbegeleiding als nuttig en plezierig wordt ervaren door leerlingen zijn er geen kwantitatieve gegevens te vinden over de vooruitgang van leerlingen. Dit zou vragen om nauw contact met scholen en leerlingen, wat nu als moeilijk wordt ervaren. Leerlingen mogen zelf weten wanneer zij deelnemen aan huiswerkbegeleiding waardoor hun ontwikkelingen niet altijd met regelmaat te volgen zijn.

Vooraf opgestelde deelvragen die beperkt aan bod zijn gekomen:

- Wat is het onderwijsniveau van de deelnemers?
> Bibliotheken zijn hier niet specifiek in en laten altijd alle niveaus toe, wel worden er met een leeftijdsgrenzen bepaalde niveaus uitgesloten. Bijna altijd tot 18 jaar, in enkele gevallen ook ondersteuning in tertiair onderwijs.
- Zijn er verschillen in aanpak te constateren in een aanpak tussen steden en het platteland?
> Behalve dat het meeste aanbod zich centreert rondom steden is er geen verschil in aanpak gedetecteerd.

Interessante bronnen over ideaalbeeld van de school /teacher-librarian:

- ADVOCACY AND THE 21ST CENTURY SCHOOL LIBRARIAN: CHALLENGES AND BEST PRACTICES - https://www.ebscohost.com/assets-whitepapers/Advocacy_and_the_21st_Century_School_Librarian-EBSCO-Whitepaper.pdf
- School library FAQ's - <http://www.ilovelibraries.org/school-libraries/faqs-and-definitions>

Best practices in Europa

➤ Deichman openbare bibliotheek Oslo, Noorwegen

Gebeld en verwezen naar contactformulier, ingevuld maar nog geen reactie

<https://www.deichman.no/kategori/leksehjelp>

Groot aanbod aan studiebegeleiding op vaste momenten in de week in verschillende bibliotheken in Oslo voor basis- als middelbaar onderwijs, aangevuld met extra bijeenkomsten rondom thema's zoals taal en digitale vaardigheden.

Aanbod:

- Wekelijkse huiswerkbegeleiding door vrijwilligers van *Tidemandstuen frivilligsentral*, een vrijwilligerscentrum dat allerlei opleidingen en ondersteuning in maatschappelijke participatie aanbiedt, die hun vrijwilligers dus ook in de bibliotheken inzetten.
- Ook vast moment van huiswerkbegeleiding door vrijwilligers geworven door de bibliotheek.
- Wekelijkse huiswerkbegeleiding in wiskunde door vrijwilligers *Mattesenter*, een wiskundecentrum dat vooral universitair studenten Wiskunde in dienst heeft
- Op de website wordt aangegeven welke Wiskunde tutores aanwezig zijn op welke data, wat het voor leerlingen handig/persoonlijk kan maken als ze voorkeur voor een bepaald persoon hebben

➤ Stockholm Stadbibliothek, Zweden

Contact gehad met Monica Lindgren, bibliothecaris (monica.lindgren@stockholm.se)

<https://biblioteket.stockholm.se/kalender/evenemangskategorier/L%C3%A4xhj%C3%A4lp>

Aanbod:

- Vast aanbod huiswerkbegeleiding voor zowel basis als middelbaar onderwijs op alle schoolvakken.
- Wekelijkse begeleiding door vrijwilligers van een lokaal wiskundecentrum.
- O.a. de locatie *Vällingby bibliotek* werkt samen met vrijwilligers verbonden aan de jeugdafdeling van het Rode Kruis, waardoor er geen enkele kosten of subsidie aan het aanbod zit verbonden en puur draait op vrijwillige inzet.

Tutors:

- Rode Kruis vrijwilligers - Over het algemeen hoogopgeleid en van diverse opleidingsachtergronden, meestal met ervaring in lesgeven of ondersteunen van jongeren. Verder geen kwalificatie-eis gesteld of in training door de bibliotheek voorzien.

Uitvoering:

- Gratis en geen pre-registratie
- De bibliotheek heeft de rol van organisator en facilitator qua roosters en communicatie, bibliothecarissen krijgen geen aanvullende training o.i.d.
- Scholen in de omgeving benaderd met informatie over studiebegeleiding in de bibliotheek; aanwezigheid te zien van leerlingen van scholen dichtbij de bibliotheken.
- Per bijeenkomst ongeveer 10 leerlingen
- Meeste vraag naar taal en wiskunde. Vooral taalondersteuning gevraagd door leerlingen zonder Zweedse afkomst.

➤ **Dokk1, Arhus, Denemarken**

Contact gehad met Britta Hedegaard Christensen (bhc@aarhus.dk)

<https://dokk1.dk/det-sker/arrangementer>

Aanbod:

- 'Studiecafé' huiswerkbegeleiding voor alle leeftijden door vrijwilligers van Safe The Children. Op Facebook kunnen leerlingen kijken in welke vakken vrijwilligers gespecialiseerd zijn.
- 'Wiskundecafé' in samenwerking met vrijwilligers van DOC wiskundecentrum.
- Vast aanbod door vrijwilligers in hulp bij het kiezen van een vervolgopleiding.

Tutors:

- Wiskundecentrum - vrijwilligers variërend van studenten tot professionals; ten minste een wiskundeniveau van hoger middelbaar onderwijs en verklaring van goed gedrag.
- Safe The Children – vrijwillige universiteitsstudenten of studenten van een docentenopleiding.
- Vrijwilligers van zowel het wiskundecentrum als STC worden intern getraind en geroosterd voor de huiswerkbegeleiding – geen rol bieb hierin.

Uitvoering:

- Gratis en geen pre-registratie
- Bibliotheek zorgt voor faciliteiten zoals ruimte en PR via website van de bieb
- Vrijwilligers bezoeken 2x per jaar scholen in de omgeving om over huiswerkbegeleiding te vertellen en hebben contact met docenten die leerlingen moeten stimuleren – ervaring is dat daar nu nog onvoldoende in wordt ondersteund.
- Per studiecafé ongeveer 5 tot 10 leerlingen.

➤ **IJsland**

Marloes Robijn (m.robijn@bibliotheekutrecht.nl) gemaïld, nog geen reactie; jaren werkzaam geweest in bibliotheeksector in IJsland.

➤ **Centrale bibliotheek van Talinn, Estland**

<https://keskraamatukogu.ee/paaskulas-ja-kesklinnas-on-avatud-kodutooklubi/>

Vanaf 2017 een 'homework club' in de bibliotheek van Pääsküla, wijk in Talinn, op vaste momenten in de week. Gericht op basisonderwijs. Pre-registratie niet nodig, lidmaatschap nodig bij gebruik van computers. Verder weinig achtergrondinformatie.

Opvallend: bibliothecaris omschreven als degene die gaat helpen en ondersteunende bronnen zoekt, geen vrijwilligers.

Best practices in Verenigde Staten en Canada

Al het onderzochte aanbod is voor leerlingen van Kindergarden tot 12th grade (17 jaar), vergelijkbaar met basis- en middelbaar onderwijs in Nederland.

➤ **Free Library of Philadelphia, Pennsylvania**

Algemeen mailadres gemaïld, nog geen reactie

<https://libwww.freelibrary.org/programs/leap/>

Aanbod:

- *Literacy Enrichment Afterschool Program (LEAP):* uitgebreid programma met aanbod in o.a. huiswerkbegeleiding, kennismaking met bibliotheekmaterialen en hulp bij studiekeuze.
- Gratis, zonder registratie, zowel doordeweeks als in het weekend in meerdere bibliotheken door de stad.
- LEAP is aangevuld met het online platform Homework Help Online, met 'live' online tutoring en aanbod voor Spaans sprekende studenten.

Tutors:

- De huiswerkbegeleiding wordt gegeven door verschillende *betaalde* medewerkers van LEAP, de *Afterschool Leaders* (\$17/uur) in zowel part-time als fulltime functies.
- Geregistreerd als 'City of Philadelphia employee'; in dienst bij de gemeente.
- Onder toezicht van bibliothecarissen in de lokale bibliotheken.
- Iedere tutor krijgt 6 uur training en workshops door het jaar heen .

➤ **Seattle Public Library, Washington**

Contact gehad met Ayan Adem, Interim Student Success Program Manager (ayan.adem@spl.org)

<https://www.spl.org/programs-and-services/learning/student-success/homework-help>

Seattle excelleert in de omvang en organisatie van huiswerkbegeleiding en andere naschoolse activiteiten, waarin Seattle Public Library (SPL) zelf aangeeft succesvol te zijn met 'Homework Helping Hours' en in te springen op de behoefte aan een gratis *after-school* programma. Veel andere gratis programma's hebben alleen online aanbod, wat niet in dezelfde behoefte kan voorzien. Als stad

wordt veel aandacht/geld besteedt aan de ontwikkeling van jongeren uit achterstandswijken, draagt bij aan succes van SPL.

Aanbod:

- Goed georganiseerd aanbod van wekelijkse Homework Helping Hours, ook hulp bij grotere schoolprojecten en studiekeuze
- Focus op taalontwikkeling van leerlingen met andere etniciteit, veelal van openbare scholen in wijken met economische beperkingen
- Bijeenkomsten in verschillende bibliotheken door heel Seattle gekoppeld aan de scholen in die wijken.

Tutors (zie Bijlage 1):

- Op vrijwillige basis huiswerkbegeleiding op alle vakken
- Minimaal één jaar college gedaan (vergelijkbaar met hbo-niveau), besteden gemiddeld 2 uur per week aan begeleiding en moeten dit het hele schooljaar lang kunnen doen, naast ervaring met jongeren en aantal soft skills en digitale vaardigheden verdere geen harde kwalificatie-eisen (uit vacature)
- Introductietraining en workshops door het jaar heen
- Nemen contact op met scholen als het gaat om kinderen met leerbeperkingen of speciale behoeften
- Naast huiswerkbegeleiding ontstaat er tussen leerlingen en vrijwilligers een *community* waarin vrijwilligers een mentorrol aannemen en leerlingen ervoor kiezen een nuttige invulling aan hun vrije tijd te geven in de bibliotheken; door zowel leerlingen als vrijwilligers als zeer waardevol gezien

Uitvoering:

- Gesubsidieerd door 'Seattle Public Library Foundation'; jaarlijkse kosten liggen rond de \$13.000 voor Homework Help in 11 bibliotheken door Seattle vier dagen per week na schooltijd
- SPLF subsidieert ook een betaalde functie als coördinator van dit programma en de trainingen voor vrijwilligers
- *Seattle Tutoring Coalition*, groep van non-profit organisaties met naschoolse programma's regelen samen de training van tutoeren door het jaar heen
- Jaarlijks 1200 sessies aan 11600 studenten; meeste vraag naar taal en wiskunde
- Bibliotheek medewerkers zijn verantwoordelijk voor verwelkomen van nieuwe vrijwilligers, bestellen van ondersteunende middelen, maandelijkse statistieken, (aanwezigheid etc.) regelen van roosters en werven van vrijwilligers bij lokale scholen.

Josie Watanabe is een *formal learning librarian* bij SPL, deelt in deze blog haar bevindingen:

<http://www.techsoupforlibraries.org/blog/library-homework-help-what-works-what-doesnt>

- Online tutoring werkt het beste voor oudere studenten
- Real-life begeleiding aantrekkelijker voor basis en middelbare school leerlingen, vooral voor de grote behoefte aan ondersteuning in taal
- De grootste uitdaging aan studenten als vrijwilligers is dat ze vaak voor korte tijd blijven, weinig lange termijn commitment

- In de VS zijn bibliotheken vaak ver van de scholen af dus zou huiswerkbegeleiding beter zijn in community houses of op de school zelf, zodat afstand geen barrière is (zeker voor onveilige wijken waar je niet in het donker alleen over straat wilt)

➤ **Hayward Library, California**

Education Services Manager - Lindsey Polanco gemaild, nog geen reactie

<https://www.hayward-ca.gov/public-library/get-involved/after-school-homework-support>

Huiswerkbegeleiding voor alle leeftijden en vakken op beide locaties van de bibliotheek, aangevuld met 'Like Homework Help', online tutoring. Op 10 scholen zijn door samenwerking tussen Hayward Library en de gemeente (City of Hayward) Homework Support Centres aanwezig.

Canada - Calgary public Library

Calgary biedt naast een wiskunde ondersteuning (vergelijkbaar is met ander soort huiswerkbegeleiding) ook:

- Homework Club voor nieuwkomers van 6-17 jaar. Dit doen zij in samenwerking met The Calgary Bridge Foundation for Youth; succesvol programma wat vol zit met inschrijvingen en een heel schooljaar lang duurt.
- Huiswerkbegeleiding voor ouders samen met hun kinderen, in samenwerking met Bow Valley College, gefinancierd door Rotary Club of Calgary, gratis programma van 8 weken (pilot).

Best practices in Australië

➤ **Fitzroy Yarra Libraries, Melbourne**

Contact met Joseph Lorback van Brotherhood of St Lawrence (joseph.lorback@bsl.org.au)

Yarra Libraries zijn te vinden over heel Melbourne; in Fitzroy, een wijk in Melbourne, is 'Homework Club' georganiseerd in samenwerking met het Brotherhood of St. Lawrence (BoSL), een non-profitorganisatie die zich inzet tegen armoede.

Evaluatierapport van Homework Club 2018 (zie afzonderlijke Bijlage 2): De Homework Club wordt door grote meerderheid van leerlingen als leerzaam en leuk gezien, waarbij ze voldoende ondersteuning krijgen, dingen leren en een fijne plek hebben om te werken.

Aanbod:

- Homework Club geeft dagelijkse naschoolse begeleiding in de Fitzroy bieb vooral gericht op leerlingen vanaf 12 jaar
- Oud tutor succesvol ingezet als 'Homework Club support Worker' die vooral positief effect heeft op relaties met jongeren en etnisch verschillende gemeenschappen
- Culturele evenementen zoals bij Ethiopisch restaurant ter bevordering van relaties met community en culturen leren kennen

- In samenwerking met de bibliotheek activiteiten voor de leerlingen van Homework Club zoals een workshop over leiderschap met gastspreker; dit soort activiteiten maakt Homework Club voor leerlingen ook buiten huiswerk om waardevol (vindt 70% v/d leerlingen uit evaluatierapport)

Tutors:

- Werving gericht op vrijwilligers met ervaring in lesgeven of speciale vaardigheden waar leerlingen behoefte aan hebben, zoals digitale vaardigheden
- 2 uur introductietraining en door het jaar heen 2 extra trainingen gericht op thema's zoals begeleiden met een taalbarrière of culturele diversiteit
- Oriëntatie training gaf 82% van vrijwilligers het gevoel goed voorbereid te zijn
- Over het algemeen ervaren tutoren Homework Club als positief en leerzaam, motivatie om eigen vaardigheden op te doen of kennis te delen en je in te zetten voor een goed doel, de gemeenschap of vluchtelingen.
- 37 van de 46 tutoren kwamen in 2018 terug, dus hoge commitment
- Gemiddeld 3 of 4 leerlingen per tutor per sessie, noodzaak geuit voor meer tutoren

Uitvoering:

- Gefinancierd door BoSL en donaties van sponsors
- Gefaciliteerd door Yarra bibliotheken in ruimte en middelen, maar ook ondersteuning in relaties met de leerlingen en aan BoSL kunnen aangeven waar de behoefte van leerlingen ligt (bibliotheek medewerkers zijn aanwezig, naast de vrijwilligers niemand anders van BoSL)
- Meeste vraag naar wiskunde, daarna Engels
- Leerlingen zijn gemiddeld 14-18 jaar, twee keer zo veel meisjes als jongens
- Gemiddeld ongeveer 18 leerlingen per bijeenkomst, ongeveer 2.800 op jaarbasis en 23 verschillende scholen
- Meeste leerlingen uit de suburbs, van 20 verschillende etniciteiten waarbij leerlingen met een andere afkomst veel vaker gebruik maken van Homework Club dan Australische natives
- De vroegere sessies van 16.00 – 18.00 uur worden meer bezocht, sessies vanaf 18.00 uur minder maar deze zijn nieuw en worden wel benut door oudere studenten
- Grote groei in aantal leerlingen vooral te verklaren door meer aanmeldingen voor tertiair onderwijs (post-school of universiteit) en dus gemiddeld een oudere leeftijdsgroep

Opmerking uit het evaluatierapport: Het is erg lastig en tijdsintensief om hechte banden met de meerdere scholen te houden en daarom lastig om zicht te hebben op de vooruitgang van leerlingen dankzij Homework Club. Daarnaast staat vooruitgang natuurlijk niet los van andere factoren zoals omgeving. Daarom ook focus op andere factoren zoals zelfvertrouwen en plezier in leren.

Uitdagingen 2018 die input geven voor verbetering:

- Meer en betere middelen zoals werkboeken
- Meer ondersteuning voor (nieuwe) tutors; begonnen met tweewekelijkse en maandelijkse check-ins voor vragen en issues benoemen, positief ervaren maar moet nog duurzaam worden

- Behoeftte aan meer training van tutoeren op het gebied van taalbarrières overkomen en managen van problemen in lesgeven zoals verschillen in niveau en een sociaal-emotionele band/gesprekken met leerlingen opbouwen.
- Voor tutoeren een kalender met trainingsmogelijkheden ontwikkelen en toegang tot online platform met ontwikkelingsmogelijkheden geven
- Meer onderwijsmogelijkheden aanbieden voor leerlingen zonder huiswerk

Afzonderlijke bijlagen bij rapport:

- Bijlage 1: informatie over tutors in 'Homework Helping Hours' van Seattle Public Library
- Bijlage 2: Evaluatierapport van Homework Club 2018